

Tuhattaituri

Matematiikan leikkivinkkejä koulun pihalle

Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä alkuopetuksen matematiikan työtapana. Uuden lukuvuoden alkaessa on mukava pelata ja leikkiä ja samalla tutustua toisiin oppilaisiin. Leikit tukevat oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikka kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä. Leikkien avulla opettaja voi havainnoida oppilaiden lukukäsitteen hallintaa, ryhmässä toimimista ja toiminnanohjauksen taitoja. Tuhattaituri-sarjan opettajan oppaissa on runsaasti erilaisia vinkkejä, jotka voidaan toteuttaa myös ulkona. Nämä leikkivinkit on suunniteltu nimenomaan toteutettavaksi ulkona ja ne soveltuvat sekä eka- että tokaluokkalaisille. Kaikissa leikeissä tarvitaan Tuhattaiturin numerokortteja.

Salaisuushiippailu

Tarvikkeet: Numerokortteja 1-9, useampi pakka, pelataan luokkana

Asetetaan maahan numerokortteja numeropuoli alaspäin. Oppilaat hakevat itselleen yhden kortin, katsovat kortissa olevan luvun ja lähtevät opettajan merkistä äänettömästi hiippaillen etsimään ne oppilaat, joilla on sama numero kortissaan. Oma korttia ei saa näyttää toiselle oppilaille, vaan kortissa olevat luku täytyy esittää esimerkiksi taputtamalla, tömistämällä tai napsuttelemalla. Saman numeron saaneet muodostavat ryhmiä. Voidaan leikkiä myös niin, että oppilaan täytyy vaihtaa luvun esitystapaa aina kohdatessaan uuden oppilaan.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä.

Salamaryhmät

Tarvikkeet: Numerokortit 0-9, pelataan luokkana.

Oppilaat seisovat avoimessa tilassa. Opettaja näyttää jonkin numeropakankortista. Oppilaat sanovat luvun ääneen ja muodostavat salamannopeasti ryhmiä, joissa on vastaava lukumäärä. Ne oppilaat, jotka jäävät ryhmättömiksi, voivat jäädä esimerkiksi istumaan. Tarkistetaan yhdessä, että ryhmät muodostuivat oikein.

Voidaan leikkiä myös niin, että oppilaat jaetaan kahteen joukkueeseen esimerkiksi 12 oppilasta ja 12 oppilasta. Opettaja näyttää numerokortin ja oppilaat kisailevat, kummat saavat muodostettua ryhmät oikein nopeammin.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä.

Muistipeli

Tarvikkeet: Numerokortit 0-9-pakka/ ryhmä, pelataan 2-3 oppilaan ryhmissä

Asetetaan kortit alustalle numeropuoli alaspäin. Oppilaat kääntävät vuorollaan kaksi korttia näkyviin. Jos käännetyt kortit ovat pari (esim. 1 ja 1), saa oppilas nostaa kortit itselleen ja uuden vuoron. Peli päättyy, kun kaikki kortit on kerätty. Eniten pareja kerännyt oppilas voittaa.

Harjoitus kehittää numeromerkin tunnistamista.

Lukumäärä

Tarvikkeet: yksi numerokortti/pari, katuliitua

Maahan piirretään lukusuora, johon merkitään näkyviin luku 10.

Oppilaat jaetaan pareihin. Jokaiselle oppilasparille jaetaan numerokortti. Oppilaat sijoittavat numerokorttinsa lukusuoralle. Oppilaat käyvät hakemassa numeromerkin osoittaman lukumäärän lähiympäristöstä ja asettavat löytämänsä esineet jonoihin numeromerkin yläpuolelle. Luetellaan luvut molempiin suuntiin.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä sekä lukujonotaitoja.

Lukusuorakuoro

Tarvikkeet: jatketaan työskentelyä oppilaiden rakentamalla lukusuoralla

Opettaja kysyy, oppilaat vastaavat kuorossa:

- Luettele luvut nolasta kymmeneen.
- Luettele luvut kymmenestä nollaan.
- Mikä luku on seitsemän jälkeen?
- Mikä luku on ennen yhdeksää?
- Luettele luvut seitsemästä eteenpäin.
- Mitkä ovat luvun 5 naapuriluvut?
- Mikä luku tulee luvun kymmenen jälkeen?
- jne.

Opettaja liikkuu lukusuoralla. Hän menee luvun 5 kohdalle ja kysyy: "Kuinka monta askelta on lukuun 7?" Hän ottaa oppilaiden ehdottaman askelmäärän. "Kuinka monta askelta on luvusta 9 lukuun 4?" jne.

Harjoitus kehittää lukujonotaitoja.

Lukuläpsy

Tarvikkeet: Numerokortit 0-9

Opettaja asettaa numerokortit maahan, melko etäälle toisistaan. Opettaja taputtaa/napsuttaa/tömistää jonkin lukumäärän. Oppilaat juoksevat sen kortin luo, jonka numero vastaa opettajan taputtamaa lukumäärää.

Harjoitus kehittää numeromerkin ja lukumäärän yhteyden ymmärtämistä.

Porrasjumppa

Tarvikkeet: Numerokortit 0-9, portaikko

Opettaja asettaa numerokortit portaikkoon, niin että luku 0 on tasanteella ja numero 1 ensimmäisellä portaalla, numero 2 toisella portaalla jne. Oppilaat hyppivät portaat ylös luetellen luvut nousevana lukujonoja ja alas laskevana lukujonona. Voidaan hyppiä myös joka toiselle portaalle tai kokeilla harppoa joka kolmannelle portaalle samalla lukuja luetellen.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä sekä lukujonotaitoja.

Lukubingo

Tarvikkeet: Numerokortit 0-9, bingo-pohja, jonka voi piirtää katuliiduilla asfalttiin

Oppilas piirtää bingopohjan jokaiseen ruutuun 0-10 palloa. Kaikkiin ruutuihin tulee eri määrä palloja. Kun kaikki ovat valmiita, opettaja nostaa numerokorteista yhden kerrallaan ja näyttää sen oppilaille. Oppilas rastittaa bingo-pohjastaan vastaavan lukumäärän. Kun oppilas saa bingon vaakaan, pystyyn tai vinottain, hän huutaa: "Bingo!"

Harjoitus kehittää numeromerkin ja lukumäärän yhteyden ymmärtämistä.

Parillinen vai pariton

Tarvikkeet: Numerokortit 1-9

Oppilaat jaetaan neljään ryhmään. Opettaja näyttää numerokortin kerrallaan. Oppilaat pohtivat, onko näytetty luku parillinen vai pariton. Se ryhmä, joka ensiksi huutaa oikean vastauksen, saa kortin itselleen.

Harjoitus kehittää lukujen ominaisuuksien ymmärtämistä.

Lukumäärä luonnonmateriaaleista

Tarvikkeet: yksi numerokortti jokaiselle oppilaalle

Jokaiselle oppilaalle jaetaan numerokortti, jota ei saa näyttää muille. Oppilaat liikkuvat tilassa opettajan ohjeen mukaisesti (esim. kävele takaperin, hypi yhdellä jalalla/tasahyppyjä). Opettajan merkistä oppilaat muodostavat kahden/kolmen/neljän oppilaan ryhmän. Oppilaat paljastavat numerokortin ryhmän muille jäsenille ja laskevat luvut yhteen. Tämän jälkeen oppilaat etsivät lähiympäristöstä yhteisen summan mukaisen määrän esineitä (esim. $3 + 6 + 9 = 18$. 18 valkoista kiveä).

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä sekä yhteenlaskutaitoja.

Hyppää oikea määrä

Tarvikkeet: Numerokortit 1-9, hyppynaru

Opettajalla on sekoitettu numerokorttipakka, josta nostetaan jokaiselle hyppääjälle vuorotellen numerokortti, joka kertoo, kuinka monta hyppyä oppilas hyppää. Luetellaan hypyt.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä.

Lukhippa

Tarvikkeet: Numerokortti/ oppilas. Tarvitaan useampi numerokorttipakka.

Opettaja jakaa jokaiselle oppilaalle numerokortin. Jokainen numerokortti 0-8 yrittää saada kiinni yhden itseään suuremman luvun kiinni (esim. numerokortin 1 saanut yrittää saada kiinni numerokortin 2, numerokortin 2 saanut yrittää ottaa kiinni numerokortin 3 jne.). Kun oppilas saa kiinni oikean luvun, siirtyvät he ottamaan kiinni seuraavaa lukua käsi kädessä liikkuen. Leikki päättyy, kun oppilaat ovat muodostaneet ketjun, jossa on oikeassa järjestyksessä luvut 0-9.

Harjoitus kehittää numeromerkin, lukumäärän ja lukusanan yhteyden ymmärtämistä sekä lukujonotaitoja.